

FLAGTALE 2005

Af Karl-Erik Weggerup

Skåne og Øresundsregionen er centrum i Skandinavien. Skånes gamle latinske navn Scandia har givet hele Skandinavien dets navn. I Øresundsregionen med Skåneland og Sjælland bor der over tre millioner mennesker. Skåne var et vigtigt centrum allerede i 1103, hvor kong Erik Ejegod fra Slangerup fik paven i Rom til at vælge Lund som ærkebispesæde for hele Norden - et stort område helt fra Canadas kyst til det nuværende Sankt Petersborgs forstæder.

Det er fra ærkebispedømmet i Lund man mener at Skånes farver stammer, rødt og gult. Dannebrog har også sin oprindelse fra Lund - ifølge sagnet med ærkebiskop Anders Sunesen fra slaget ved Reval eller Lyndanisse i Estland i 1219.

Desuden har Sveriges flag tilknytning til Baltikum, til Riga i Letland, men det kom i brug langt senere. Alle er kristne korsflag. Svenska Flaggans Dag den 6. juni er fra i år blevet nationaldag, helligdag, og fejres, fordi Gustav Vasa smed den danske konge på porten og besteg tronen den dag i 1523. I Skåne fejres således en nationaldag, der ikke har historisk relevans i et erobret område. Skåne var jo kærnedansk område frem til den ulykkelige Roskildefred i 1658, hvor Danmark tabte en tredjedel af sit rige.

Danmark har sin flagdag, sin Valdemarsdag, den 15. juni, netop på grund af det nævnte Reval-slag. Skåne - eller Skåneland med Halland og Blekinge - har sin flagdag den tredje søndag i juli, midt i højsommerens ferietid, en tradition siden 1967. Derfor er vi her i dag i det gamle Slangerup med dets nære skånske tilknytning.

Det skånske flag er ikke et almindeligt landskabsflag. Det er et nationalt flag, som henviser til vor specielle historiske og kulturelle baggrund i Skandinavien. Skåne er i dag samlet i ét len eller amt, en region med eget folkevalgt parlament i Kristianstad, Christian IV's by fra 1614. Dette parlament

anvender netop det skånske flag, fordi det ikke er partipolitisk. Det er folkets flag.

Skåne opfylder alle nødvendige betingelser for udvidet selvstyre, som er Skåneparlamentets ønske. For at kunne forstå et sådant ønske kræves der historisk kendskab, og det findes desværre ikke hos menigmand. Vi vil derfor have obligatorisk skånsk historieundervisning i Skånelands skoler; men myndighederne i Stockholm fremmer ikke et sådant ønske.

Geografisk, historisk, kulturelt, sprogligt osv. har Skåne alle forudsætninger for autonomi. Et selvstyre med fuldstændige fri- og rettigheder blev indskrevet i Roskildefredens traktat; men det har Sverige ikke overholdt, og det lader til, at Danmark heller ikke bekymrer sig nævneværdigt derom. Med andre ord er Skåne kommet i klemme mellem Sverige og Danmark, og vor historie er havnet mellem to stole. Se bare på Skånske Lov, Danmarks og Nordens ældste fra begyndelsen af 1200-tallet. Den er glemt eller gemt væk, fordi Skåne i dag er svensk område. Skånske Lov nævnes heller ikke i svenske skoler, fordi denne lov er fra dansk tid. Det samme gælder reformationen.

I Skåne får man at vide, at reformatoren er Olaus Petri i Stockholm. Men han hedder Claus Mortensen, provst i Malmø, som blev Skånelands og Sjællands reformator i 1536. Derfor kommer de ældste danske salmebøger netop fra Malmø, f.eks. Malmø Salmebogen 1533. I denne salmebog finder man den første oversættelse til et nordisk sprog, til skånsk eller østdansk, af Luthers kendte reformationssalme "Vor Gud han er så fast en borg". Vi kan blive ved med eksempler over dette tema.

Det skånske folk er ført bag lyset med en historieforfalskning, som åbenlyst strider mod de menneskelige rettigheder. Da jeg selv i 1963 - altså for mere end 40 år siden - krævede fjernelse af pralende svenske erobrerstatuer i skånske byer, og da jeg som journalist skrev

om kravet om skånsk historieundervisning, blev jeg næsten lynchet. For nylig havde jeg en lignende debatartikel på ledersiden i et skånsk dagblad - der kom ingen modsigelser, kun indrømmelser.

Skåneflaget

Skåneflaget blev komponeret i 1890'erne af slægten Weibull, indvandret fra Sønderjylland til Skåne, med flere berømte historikere i familien. Trods den svenske nationalromantik i begyndelsen af 1900-tallet var flaget almindeligt, navnlig blandt bønder i det sydlige Skåne. Men efter Første Verdenskrig blev flaget på det nærmeste forbudt og siden hen glemt.

I 1964 var jeg med til at relancere dette rød-gule skånske flag - under protester dengang, men i dag brugt officielt. På et tidspunkt i 1980'erne ville et skånsk parti annektere flaget. Så turde mange pludselig ikke anvende det længere, fordi der var gået partipolitik i sagen. Det skånske flag er jo folkets flag, kulturpolitisk om man vil, men på tværs af partiskel. Flaget er nu atter reddet tilbage til folket. Men kravet må være, at vi holder Skåneflaget levende, som man holder Dannebrog levende. Derfor er denne dag i Slangerup en god dag.

Siden 1967 er det skånske flag dag blevet fejret forskellige steder, de første mange år på gæstestedet Bialitt (Bilditt) ved Landskrone, med kroegeren Sigge Hinderth fra Limhamn som ildsjæl. Han var tidligere nærmest storsvensk skåning, men blev helt omvendt, da han begyndte at læse Skånelands sandfærdige historie.

I denne forbindelse kan jeg lige nævne, at jeg som 21-årig skiftede efternavn fra det svenske Nilsson til det danske Weggerup efter sognet jeg kommer fra i nærheden af Lund - for derved at markere min skånsk-danske identitet.

Samtidig med flagdagen har man gennem årene kåret Årets Skåning. Her finder vi masser af kendte navne, som har gjort god reklame for Skåneland, det gamle Østdanmark. Hvis man vil spørge mig om disse navne, kan jeg nævne sådanne bagefter, når der bliver lejlighed til at stille spørgsmål og eventuelt komme med diskussionsindlæg.

Øresundsbroen har vi nu haft i fem år - men det usynlige jern-tæppe i Sundet findes stadigvæk, desværre. Skal broprojektet lykkes, kræves der personlige kontakter over Sundet på alle områder; gerne byers og sognes venskabsudveksling, hvor man hejser Dannebrog og det skånske flag til folkefest - som i Slangerup denne søndag.

Skåne i midten

Vi er nødt til at kende vor historie for at forstå nutiden og få lidt perspektiv på fremtiden. Fortid, nutid og fremtid hænger sammen. Man kan ikke plukke en af delene bort, for så går helheden tabt. Søren Kierkegaard har sagt noget i retning af, at livet må leves forlæns, men man kan kun forstå det baglæns. Skal vi på begge sider af Øresund genfinde hinanden som mennesker og folk bliver vi nødt til at generobre vor fælles historie

og kultur og vort fælles sprog, det østdanske, som man stadigvæk til dels taler på Bornholm.

Denne ø er jo også en del af det gamle Østdanmark, altså Skåneland. Øen hørte til Lund Stift og var underlagt Skånske Lov. Takket være Bornholm har vi kunnet beholde de tre løver i det danske rigsvåben. De står for Jylland, Sjælland og Skåneland.

Vor skånske historie, kultur og sprog må ikke ties ihjel. Efter et foredrag i Skåne om skånsk historie kom en dame hen til mig og sagde: Nu ved jeg ikke, om jeg er svensk eller dansk. Ingen problemer, svarede jeg: De er skåning, altså både svensk og dansk. "Det har jeg aldrig tænkt på, men det passer faktisk", var hendes kommentar.

Skåne er et strategisk broland, som kan knytte sammen, takket være sin skånske, danske, svenske og nordiske historie. Skåningerne er et brofolk, som har en opgave for fremtiden. Verden behøver mange brolande i vore dage, fordi de giver bløde, naturlige overgange mellem folk og lande i stedet for mure og barrierer. Grænser er ikke til for at skulle, men forene.

Det så digterpræsten Kaj Munk allerede i besættelsestiden, hvor han skrev digtet "Bøn for Norden". Der siger han: "Sverige, Finland, Island, jer, kalder Danmark på og Norge. Tiden inde for os er til at bygge Nordens borge. Står vi skilt er vi fortabt. For hinanden er vi skabt. Knyt os sammen, Skåne!".

Når vi ser det danske vejrkort på fjernsynet, så har vi billedet af det historiske Danmark. Her har vi samme klima - sådan noget binder nemlig sammen. Vi har ingen fjelde, vi er ikke et skovfolk, men vi har sunde og bælt og åbne landskaber. Vi har samme drillesyge humor. Vor madkultur er ingen skånekost. Og så har vi vor hovedstad. Absalon placerede nemlig København eksakt midt i riget i 1167.

Kan vi se Danmark og Skåneland med fælles historiske øjne, bliver det lettere at omgås hinanden - på en naturlig måde. Der åbnes en ny livssammenhæng, som er betydningfuld for den personlige identitet og livskvalitet i en ellers temmelig rodløs og overfladisk tilværelse.

Næste gang, du tager turen over Sundet, skulle det gerne være til det gamle Østdanmark, du rejser; ikke til det geopolitiske Sydsverige, dette hvad enten du er turist, erhvervsdrivende eller har familieband til Skåne. Vi er gæstfrie mennesker, vi danskere og skåninger, bare vi lærer hinanden nærmere at kende og forstår vor fælles baggrund. Vi har en historisk chance i disse år; blot vi tager den, og tør tage den! Og tør hejse Skåneflaget sammen med Dannebrog - som her i Slangerup denne sommerdag i 2005.

Tak for gæstfriheden i denne historiske og venlige by. Slangerup har åbnet sig flot for Skåne, og jeg vil svare med at sige: Danmark har vi fælles, og Danmark må aldrig glemmes! Tak!

(Festtale af Karl-Erik Weggerup, præst og publicist, Malmø, på Det Skånelandske Flags Dag i Slangerup på Sjælland, søndag 17. juli 2005.)